

عنوان مقاله:

بررسی نام و جایگاه بابک در کتیبه های ایلامی باروی تخت جمشید

محل انتشار:

مجله مطالعات تاریخ آذربایجان و ترک، دوره 1، شماره 4 (سال: 1403)

تعداد صفحات اصل مقاله: 48

نویسنده:

محمد قره زاده شریبانی - پژوهشگر آزاد

خلاصه مقاله:

وجود نام بابک در گل نوشته های ایلامی را نخستین بار دوست گرامی استاد مهدی حسنی اردبیلی با نگارنده در میان گذاشته و آدرس لوحه ها را جهت خوانش ارسال نمودند، در واقع این نام نیز همانند شکل هایی از سایر اسامی تمدن ایلامی (همانند "یماکشید" جمشید، زامسیا <جاماسب و ... که بعدها وارد افسانه های عهد نگارش خدای نامه و اشعار فردوسی نیز شده اند که البته اسم بابک به هیچ عنوان وارد خدای نامه و اشعار شعرا نشده است) وارد سیستم اسامی بعد از ایلامیان شده است. واژه بابک را در محل تلاقی عصر اشکانی و ساسانی در روایت "بابک"؛ عالم دینی حامی اردشیر بابکان که اردشیر را منتسب به او و به صورت "اردشیر بابکان" آورده اند و نیز بابک سرداری در عصر ساسانی یاد می توان مشاهده نمود که همگی نشان دهنده بقای آن تا عصر اشکانی و انتقال به ساسانی نیز بوده است. ما برآنیم که این نام نوعی لقب و جایگاه بوده و حتی تا عصر خلفای عباسی نیز رواج داشته است، چنانچه در داستان "بابک" سردار مخالف عباسیان در قرن دوم هجری و معاصر هارون و مامون عباسی که نویسندگان دانشنامه اسالمی به نقل از مسعودی نام اصلی او را "حسن" ذکر کرده اند نیز برجسته گشته است. شخص دیگر مد نظر ما با نام "بای باک"؛ بای بک" در متون عربی به قرن سوم هجری معاصر خلیفه چهاردهم عباسی «المهتدی بالله فرزند الوائق بالله» است که این بابک به دست خلیفه کشته شده و در تاریخ به صورت "بایباک الترقی" نیز یاد شد که او در اصل از ترکان شرقی بوده در حقیقت بعدها استفاده از این واژه بجای کاربرد در جایگاه منصب، به صورت نام مردان ادامه دار شده و به عصر ما نیز رسیده است. در واقع بابک خان عصر ایلامی نیز منصب داری مهم بوده و بر امور نظارت داشته است در گل نوشته های مورد بحث شاهد نگارش این اسم به دو صورت ik-ba-ula/Ba و ba-ula/Ba هستیم که واژه خان: -na-ka: به خان نیز به آن چسبیده است و نشان از منصب دولتی او با توجه به اموراتی که اعم از تحویل گیری آذوقه و... دارد که تلاش نمودیم در ادامه هر دو نگارش میخی را در جدول شرح دهیم.

کلمات کلیدی:

تخت جمشید، ایلامی، بابک، بای بک

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/2077322>

